

TỌA ĐÀM NHÂN SINH HẠNH PHÚC

(Giảng Giải Đệ Tử Quy)

Tập 21

Giám định: Lão pháp sư Tịnh Không

Chủ giảng: Thầy Thái Lễ Húc

Địa điểm: Học hội Tịnh tông Đài Nam, Đài Loan

Thời gian: 15/02/2005 - 23/02/2005

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Chào mọi người buổi tối! Buổi sáng trong phần Xuất Tắc Đễ, chúng ta nói tới tiếp đón khách như thế nào, cách chào hỏi ra sao, cũng đề cập đến lễ nghi tiễn khách. Trong lễ nghi tiếp khách, còn có một lễ nghi chúng ta không được xem thường, đó là lễ nghi nghe gọi điện thoại. Chúng ta xem thử con trẻ hiện nay có biết nghe điện thoại hay không? Tôi từng gọi điện thoại, đúng lúc con của bạn nghe máy. Tôi hỏi: “Ba con có nhà không?” Bé nói: “Không có!” “Ba con đi đâu vậy?” “Không biết!” Cạch, liền cúp máy. Nếu ngay cả việc nghe điện thoại mà con trẻ cũng không biết, thì ngoài việc không có tâm cung kính ra, còn làm thể diện của gia đình như thế nào? Làm mất thể diện của gia đình. Vì vậy, chúng ta cũng phải dạy bảo con cái lễ nghi nghe điện thoại.

Chúng ta nên để các em luyện tập thực tế khi nghe điện thoại. Khi nhắc điện thoại lên thì nói: “Xin chào! Tôi là Thái Lễ Húc”, giới thiệu tên của mình ra. Sau đó hỏi: “Xin hỏi bác/cô/chú... tìm ai vậy?” Ví dụ như nghe nói: “Ba con có ở nhà không?”, nếu ba có ở nhà thì nói: “Xin chú đợi một chút, để con đi gọi ba”, sau đó đặt điện thoại xuống rồi đi gọi ba đến nghe. Nếu ba không có ở nhà thì lúc này chúng phải biết cách trả lời ra sao. Sau đó có thể hỏi người gọi đến: “Thật ngại quá, ba con không có ở nhà. Xin hỏi chú là ai vậy? Có việc gì cần con chuyển lời cho ba không ạ?”, nghĩa là có thể hỏi thăm, đôi phương gọi điện thoại đến dù sao cũng có việc, vì vậy chúng ta nên hỏi rõ ràng, để họ không mất công gọi cuộc điện thoại này. Chúng ta cũng có thể hỏi người gọi đến: “Xin hỏi chú có việc gì gấp không ạ?” Nếu như là việc gấp thì có thể nói số điện thoại di động của ba cho người gọi đến biết. Cho nên, con trẻ từ nhỏ biết được cách đối đáp như thế nào thì mức độ thành thạo khi làm việc của chúng sẽ càng ngày càng cao. Gọi điện thoại vẫn còn có một động tác cuối cùng, đó là khi gọi điện thoại cho người lớn xong, nhất định phải đợi người lớn cúp máy trước thì chúng ta mới cúp máy. Bởi vì có thể người lớn vẫn còn một vài điều muốn nói, nếu chúng ta ngắt điện thoại

ngay lập tức thì có thể họ chưa nói xong, nhưng điện thoại đã ngắt rồi. Động tác này cũng luôn thể hiện tâm cung kính đối với người lớn.

Phần thứ ba là Cẩn. Chúng ta nói phải cẩn thận lời nói việc làm, “một lời có thể hưng nước, một lời có thể mất nước”. Vì vậy, cuộc sống có thể cẩn thận thì có thể tránh được rất nhiều sai lầm, thậm chí có khả năng tránh được tai nạn. Có một người bạn, anh ấy hẹn ba người bạn thân cùng ăn cơm, rốt cuộc có hai người đến, còn một người vẫn chưa đến. Anh ta đứng ở cửa vừa đợi vừa nói: “Sao người nên đến vẫn chưa đến?” Hai vị kia ngồi trong nhà, có một người ở đó bắt đầu cảm thấy khó chịu, liền nghĩ: “Người nên đến lại chưa đến? Vậy có phải mình là người không nên đến không?” Do đó, người bạn này có chút không vui, liền bỏ về. Anh ấy nhìn thấy người bạn bỏ về liền nói: “Sao người không nên về lại về vậy?” Kết quả người bạn còn lại nghĩ: “Như vậy mình là người nên về rồi?” Vậy là bữa cơm tối đó ai ăn? Anh ấy ăn một mình. Tuy là một câu chuyện cười, nhưng một người đối với lời nói ra cũng nên suy nghĩ thật kỹ trước khi nói, cũng nên nâng cao sự nhạy bén, xem lời chúng ta nói ra liệu có tổn hại đối phương không, phải có sự cẩn thận như vậy. Tục ngữ cũng nói: “Đối với người đang không được như ý thì không nên nói chuyện đắc ý”, trong lời nói phải luôn biểu hiện ra suy nghĩ cho người khác. Vì vậy, lời nói việc làm phải cẩn thận.

Căn bản của lời nói và việc làm là ở trong ý niệm của một người. Cho nên người thật sự tu thân thì phải cẩn thận ở đâu? Cẩn thận trọng khởi tâm động niệm. Khi ý nghĩ cũng có thể cẩn thận thì lời nói hành vi mới không bị sai lệch quá lớn. Ví dụ như phần Cẩn này của chúng ta, chính là thường phải cẩn thận, không được lãng phí thời gian, không được lãng phí thức ăn, ý niệm xa xỉ, ý niệm tham lam, ý niệm lười biếng, ý niệm bất kính vừa khởi lên thì lập tức điều phục.

Chúng ta có thể quy nạp những lời dạy bảo trong chương Cẩn này thành có thể huấn luyện năng lực về ba phương diện của một người: Thứ nhất là năng lực tự kiểm chế, thứ hai là năng lực sống độc lập, thứ ba là năng lực làm việc. Con trẻ hiện nay có thiếu ba năng lực này không? Cho nên nhất định phải dạy thì mới biết. Trước đây, chúng ta từng kể đến ở Sán Đầu có một đứa trẻ bảy tuổi, thầy giáo của các em dạy các em Đệ Tử Quy, dạy được một, hai tháng thì thầy giáo muốn để các em lên phát biểu một chút về cảm nhận và sự trưởng thành về việc học tập trong thời gian này, cho nên có mời cha mẹ của các em đến ngồi bên dưới nghe. Câu đầu tiên mà đứa trẻ này lên phát biểu đó là: “Con học Đệ Tử Quy rồi mới biết được làm người vốn dĩ phải hiếu thuận.” Câu này có thú vị không? Mấu chốt là ở từ “vốn dĩ”. Người lớn chúng ta thường nói: “Chúng đã lớn như

vậy rồi, cần phải biết.” Chữ “cần phải” này còn phải đợi bàn bạc lại đã. Bởi vì lời dạy bảo của thánh hiền Trung Quốc đã đứt đoạn mất một hai thế hệ rồi, nên rất nhiều hành vi của trẻ em bị sai lệch, chúng ta trước tiên không nên trách các em, mà trưởng bối nên phản tỉnh trước, rốt cuộc chúng ta có dạy cho chúng hay chưa? Hơn nữa, sự dạy bảo này không phải là dạy trên miệng, mà có lấy bản thân mình ra làm gương hay không. Em học sinh đó tiếp tục nói: “Khi con chưa học Đệ Tử Quy, mỗi ngày đều nghĩ làm sao để mưu hại cha mẹ.” Mới bảy tuổi! Mẹ của em ngồi bên dưới trố mắt ghen hòng, bà hoàn toàn không tin đứa con của mình lại nghĩ đến chuyện muốn mưu hại cha mẹ.

Thưa các bạn, chúng ta có biết con cái đang suy nghĩ điều gì không? Có biết mỗi ngày con cái đang làm gì, đang nói gì không? Có biết hay không? Khi chúng ta không biết các con đang nghĩ gì thì làm sao dạy bảo? Cho nên giáo dục thực sự cần phải dụng tâm, cần phải nhẫn nại, chúng ta phải dành thêm thời gian để tìm hiểu, quan tâm con cái thì mới có thể làm cho con cái dần dần đi vào nề nếp. Vì sao một đứa trẻ bảy tuổi lại nghĩ đến việc mưu hại cha mẹ? Đây chính là do cha con không có tình thân. Cha con có tình thân thì liệu có khả năng như vậy không? Tại sao hiện nay cha con không có tình thân? Nguyên nhân do đâu? Cha mẹ gắng sức kiếm tiền, không có thời gian ở bên cạnh con cái, nên chúng thân với ai hơn? Thân với giáo viên dạy thêm, thân với người giúp việc. Còn mẹ thì sao? Cha mẹ có khi vì hư vinh, vì sĩ diện, nên cho con cái học thêm rất nhiều thứ, chúng càng học càng bức bối, chán ghét. Tâm trạng như vậy, tâm tình như vậy, cha mẹ có nhận ra không? Có thể không nhận ra. Vì vậy, chúng ta thực sự phải dụng tâm để tìm hiểu tâm tình của con cái, cách nghĩ, cách nhìn của con cái mới được. Chúng ta nhất định phải tìm ra nguyên nhân thì mới dễ dàng tiến thêm một bước là dạy bảo con cái.

Phần Cẩn này, con trẻ hiện nay khả năng tự chủ chưa đủ, vì vậy chương Cẩn vừa mở đầu liền nói “sáng dậy sớm, tối ngủ trễ, già mau tới, quý thời gian”. Nghĩa là một người sống có quy luật thì tuyệt đối không nên thường xuyên thức dậy muộn, đây cũng là khả năng tự chủ. “Với ăn uống, chớ kén chọn, ăn vừa đủ, chớ quá no”, cho nên về phương diện ăn uống, chúng cũng phải biết tiết chế, đây đều là đang huấn luyện năng lực tự chủ của trẻ. Phương diện thứ hai là năng lực sống độc lập: “Mũ quần áo, để cố định, chớ để bừa, gây dơ bẩn.” Tuy chỉ nói đến hai thứ là quần áo và mũ nón phải để đúng chỗ, nhưng chúng ta có thể chỉ dạy quần áo và mũ nón để đúng chỗ không? Mà nên dạy điều gì? Tất cả đồ vật, thậm chí là đối với thời gian cũng đều phải có quy luật, gọi là “dùng đồ xong để lại chỗ

cũ”, đồ đạc dùng xong thì nên trả chúng về chỗ cũ. Có những năng lực đời sống này thì chúng mới biết được làm thế nào để cuộc sống không lung tung lộn xộn.

Nghe nói bây giờ rất nhiều sinh viên thuê người giặt quần áo cho chúng, giúp chúng quét dọn nhà cửa, chúng dùng tiền của ai vậy? Dùng tiền của cha mẹ để thuê người đến quét dọn. Cho nên học sinh ngày nay về phương diện năng lực cuộc sống thực sự cần phải được nâng cao thêm. Khi chúng không tự chăm sóc được bản thân mình thì sau này chúng có cách nào gánh vác được sự nghiệp và gia nghiệp không? Vậy thì rất khó. Nhưng chúng ta làm cha mẹ, nếu như không để chúng rèn luyện nhiều hơn, tất cả công việc đều tự mình gánh vác, xin hỏi bậc làm cha mẹ có thể gánh vác đến lúc nào? Vì vậy, hiện nay có rất nhiều người kết hôn xong, sinh con ra rồi thì giao cho ai? Đều giao do ông bà nội chăm sóc. Rốt cuộc ông bà nội đến khi nào mới được thanh thoi? Tôi nghĩ đến khi nhắm mắt xuôi tay cũng không cách nào thanh thoi được. Cuộc đời như vậy có tốt không? Bề ngoài thì hình như tôi đang giúp con trai một tay, nhưng trên thực tế thì bậc làm cha làm mẹ chưa làm tròn trách nhiệm, cũng chưa học được những bản lĩnh, bổn phận phải làm tròn này. Vì vậy, chúng ta nên trả lại những công việc mà con cái nên làm, bổn phận mà con cái cần làm tròn cho chúng, có vậy thì cuộc đời của chúng mới trải qua trọn vẹn thiết thực, trải qua mà không hổ thẹn với lương tâm, như vậy mới viên mãn.

Năng lực thứ ba là năng lực làm việc. Cho nên “làm chớ vội, vội sai nhiều; không sợ khó, chớ qua loa”, “việc không hợp, chớ dễ nhận, nếu dễ nhận, tiến lui sai”, đây đều là năng lực làm việc. Cho nên phần Căn này, có mấy phương diện có thể nâng cao những năng lực này cho trẻ. Chúng ta tiếp tục thảo luận từng câu kinh văn:

Sáng dậy sớm, tối ngủ trễ, già mau tới, quý thời gian. Sáng rửa mặt, và súc miệng. Vệ sinh xong, liền rửa tay.

Nhắc đến thời gian, các vị thánh triết Trung Quốc coi trọng nhất là thời gian, câu nói quen thuộc nhất là: “Một tấc thời gian, một tấc vàng, tấc vàng khó mua tấc thời gian.” Nói thì nói như vậy, nhưng bạn có cảm giác này không? Có cảm giác này không? Có. Chúng ta thử hỏi đứa trẻ mười mấy tuổi, chúng có cảm giác này không? Rất khó. Cho nên một người tại sao quý trọng thời gian như vậy? Chúng ta xem, những người đi học được lưu danh sử xanh thời xưa rất nhiều, họ vô cùng trân quý thời gian. Ví dụ như Tư Mã Quang, dùng thời gian 19 năm để hoàn thành một bộ thư tịch vô cùng quan trọng, tên là Tư Trị Thông Giám. Vì sợ mình ngủ quá nhiều, nên ông dùng gỗ làm một cái gối hình trụ tròn. Gối hình trụ

tròn lúc ngủ thì sẽ như thế nào? Chỉ cần hơi nghiêng một chút thì có thể bị trượt xuống. Cho nên chỉ cần ông tỉnh lại, đã nghỉ ngơi một lát rồi, ông liền tiếp tục công việc ngay lập tức. Chính vì có tinh thần, thái độ như vậy, nên ông toàn tâm toàn ý hoàn thành một bộ tác phẩm lớn này. Động lực nào đã khiến ông thà ngủ ít cũng phải làm nhiều việc hơn? Thưa các bạn, là động lực gì? Động lực vì quốc gia, động lực vì tạo phước cho con cháu sau này. Bởi vì lịch sử giống như một tấm gương vậy, chỉ cần họ chịu đọc thuộc quyển Tư Trị Thông Giám, tin rằng cuộc đời sẽ giảm đi rất nhiều những sai lầm không đáng, gọi là xét xưa có thể biết nay. Bởi vì ông có sứ mạng này, nên mới có thể thúc đẩy ông tích cực tinh tấn như vậy để làm tốt bộ sách này.

Tiên sinh Vương Dương Minh đã từng nói: “Không lập chí thì không việc gì thành.” Một người không lập chí thì đời này có thể làm tốt mọi việc không? Không thể nào. Vì vậy phải quý trọng thời gian, trước tiên phải xác định chí hướng của cuộc đời. Đời người rất ngắn ngủi, chúng ta sử dụng sinh mạng ngắn ngủi này thì phải xứng đáng với công ơn dưỡng dục của cha mẹ, xứng đáng với sự chăm sóc của anh chị em, xứng đáng với rất nhiều bậc trưởng bối dìu dắt chúng ta trong quá trình trưởng thành, xứng đáng với quốc gia đã chăm lo cho chúng ta rất nhiều. Vì vậy, khi một người luôn nhớ đến những ân đức này, họ sẽ tận tâm tận lực hiếu thuận với cha mẹ, thương yêu anh em, tiến thêm một bước nữa là cống hiến cho xã hội. Cho nên một người muốn có thể quý trọng thời gian thì phải bắt đầu từ việc cung kính người khác. Khi họ có thể cung kính cha mẹ, cung kính người quan tâm đến mình, họ sẽ không muốn tự hủy hoại bản thân mình, để những người yêu mến họ đau lòng. Cho nên, khi một người biết hoàn thành bổn phận, sứ mệnh cuộc đời mình, thì không cần ai thúc giục mà họ vẫn bước nhanh về phía trước.

Hơn nữa, con người thường hay xem nhẹ thời gian, chính là không đủ nhạy bén đối với thời gian “một đi không trở lại”. Cho nên có một bậc trí tuệ đã từng nói: “Một người từ khi được sinh ra chỉ có một việc chưa bao giờ dừng lại. Đó là việc gì vậy? Đó là từ lúc được sinh ra, cứ mãi tiến bước trên con đường dẫn đến cái chết, chưa bao giờ dừng lại.” Cho nên chúng ta vừa đón xong năm mới, biểu thị cho một năm mới nữa lại đến, nhìn từ một góc độ khác thì có nghĩa là một năm cũ đã trôi qua, chúng ta còn có bao nhiêu việc quan trọng, bao nhiêu việc cần phải làm mà vẫn chưa làm? Thời nhà Minh, có một họa sĩ tên là Văn Gia, ông từng viết một bài thơ, bài thơ này cũng là kỳ vọng, nhắc nhở chúng ta, ông viết:

“Ngày mai lại ngày mai,

*Ngày mai sao nhiều thế?
Đời ta đợi ngày mai,
Mọi việc thành phí hoài.”*

Nếu chúng ta thường nghĩ còn có ngày mai, còn có năm sau, thời gian này có thể sẽ thấm thoát trôi qua, như vậy thì quá đáng tiếc!

Tôi đến Hải Khẩu làm việc hơn bốn tháng, chợt có một thể hội rất sâu sắc là đời người có một sự tiếc nuối, đó là bạn cảm thấy có rất nhiều việc quan trọng cần phải làm, nhất định phải làm, nhưng bạn lại không có khả năng để làm, lúc đó bạn sẽ vô cùng hối tiếc, vô cùng đau khổ. Vì vậy, khi chúng ta có cơ hội có thể hoàng dương rộng rãi văn hóa Trung Quốc, có thể lợi ích cho mọi người, quay đầu nhìn lại thấy cuộc đời sau này của bản thân mình không cố gắng tận dụng, năng lực lại không đủ, lại không giúp được gì, lúc này thì sẽ cảm thấy thế nào? Rất khó chịu. Giống như rõ ràng nhìn thấy một người sắp chết đuối mà bạn lại thế nào? Không biết bơi, nên không cách nào cứu người đó. Vì vậy, khi chúng ta thấy cần phải cố gắng dạy bảo con cái của mình, nhưng vào lúc đó chúng ta lại không có học vấn, không có trí tuệ, đó sẽ là sự ân hận rất lớn trong cuộc đời. Do đó chúng ta không nên để cho cuộc đời xảy ra sự ân hận như vậy, phải nhanh chóng tích cực nỗ lực nâng cao trí tuệ của mình. Bởi vì chỉ cần có trí tuệ thì vấn đề của cuộc sống nhất định có thể được giải quyết dễ dàng.

Do đó hiện nay, chuyện quan trọng nhất trong cuộc sống không phải là kiếm tiền, mà là điều gì? Khai mở trí tuệ, tăng trưởng trí tuệ. Không có trí tuệ thì cuộc đời bạn sẽ đưa ra rất nhiều lựa chọn sai lầm. Thời gian bạn bỏ ra để sửa chữa những sai lầm này, có thể phải mất hơn nửa đời người. Vì vậy, việc quan trọng nhất trong kế hoạch của cuộc đời là phải học tập, phải trưởng thành, phải tăng trưởng trí tuệ. Chúng ta xem thử một người sau khi tốt nghiệp đại học chăm chỉ hơn, hay là không chăm chỉ bằng thời còn đang đi học? Rất nhiều người sau khi tốt nghiệp đại học liền nói: “Tạm biệt sách vở.” Thực ra, rất nhiều năng lực trong cuộc đời của bạn khi ra ngoài xã hội mới thật sự là lúc cần phải học tập và rèn luyện, nhưng thái độ của chúng ta lại là chấm dứt việc học tập, chẳng trách mà cuộc đời càng bước đi càng nặng nề. Tại sao nhiều việc đều không giống như mình tưởng tượng, chúng ta cũng không biết giải quyết như thế nào, mỗi ngày mượn rượu giải sầu nhưng lại càng sầu thêm, tỉnh lại vẫn phải giải quyết. Vì vậy cuộc đời phải biết chọn lựa, phải nhanh chóng dành nhiều thời gian hơn để cố gắng học tập theo các vị thánh hiền.

Trước tiên chúng ta phải có thái độ quý trọng thời gian, tiếp theo là phải dạy bảo con cái quý trọng thời gian. Có một phụ huynh, con ông chơi bời lêu lổng không thích đi học, vị phụ huynh này hy vọng có thể hướng dẫn con mình quý trọng thời gian, ông liền tìm một cây gậy gỗ dài tám tấc. Để làm gì vậy? Tìm một cây gậy gỗ dài tám tấc, rất nhiều bạn nhỏ nghe xong liền nói: “Đánh con.” Đánh người mà dùng cây gậy dài tám tấc thì thật kinh khủng! Người cha cầm cây gậy gỗ dài tám tấc nói với đứa con: “Đời người giống như cây gậy gỗ dài này vậy, tám tấc tượng trưng cho tám mươi tuổi. Khi con chưa được hai mươi tuổi thì con chưa có khả năng giúp gia đình, giúp xã hội, con chỉ có thể tiếp nhận sự phục vụ, sự cống hiến của người khác. Khoảng thời gian này con chẳng giúp ích được gì, nên chặt bỏ nó đi.”, liền cầm rìu chặt đứt hai tấc đầu. Hành động này, làm đứa con chấn động một chút. Ông nói tiếp: “Con người sau sáu mươi tuổi thì tuổi già sức yếu, đối với gia đình, đối với xã hội cũng không cống hiến được nhiều, nên đoạn này cũng nên bỏ nó đi.”, liền chặt thêm một đoạn. Người cha đem đoạn còn lại, chia làm ba phần và nói: “Thời gian còn lại này, con cũng dùng hết một phần ba để ngủ nghỉ, nên cũng phải chặt đi.” Đứa con bắt đầu có chút lo lắng. Người cha lại nói tiếp: “Mỗi ngày con còn phải ăn cơm, phải tắm rửa, phải nghỉ ngơi rất nhiều, thời gian này không thể bớt đi được, nên đoạn này cũng phải chặt bỏ đi.” Đứa con liền nói: “Ba ơi! Ba đừng chặt nữa, con biết rồi!” Người cha nói: “Con chưa biết đâu, con người còn tốn rất nhiều thời gian bị bệnh phải nằm trên giường, đoạn này cũng phải chặt.” Đứa con liền kéo tay người cha và nói: “Ba ơi! Sau này con không lãng phí thời gian nữa.” “Con à! Con không hiểu, mỗi ngày con lại nói bao nhiêu lời vô ích.” Dạy bảo con cái thực sự phải có quan niệm đúng đắn, cũng cần bậc làm cha mẹ chúng ta dùng nhiều phương tiện khéo léo, bởi vì trẻ con hiện nay không thích nghe lời người lớn thuyết giáo, nên chúng ta phải cố gắng nắm bắt những mốc thời gian này.

Có một người mẹ khác, con của cô ấy đang học lớp một, buổi sáng ngủ dậy đứa trẻ rất lè mề, người mẹ nhìn thấy thì biết con mình thế nào cũng bị trễ, nhưng cũng không ngăn cản. Làm như vậy có tốt không? Trước tiên hãy để cho con nhận lấy kết quả của việc lè mề. Vì vậy, người mẹ không hề ngăn cản đứa con, mà xem thử con mình lè mề tới lúc nào. Thực sự thì kem đánh răng và bàn chải đánh răng của trẻ con bây giờ đều được vẽ rất đẹp, đúng không? Khi đánh răng thì chúng còn phải chơi đùa một lúc, kết quả đúng như dự đoán, khi đi học thì đã bị trễ. Tất cả bạn học đều đi chào cờ rồi, người mẹ và đứa con cùng nhau đến trường, người mẹ thấy con mình không đi chào cờ. Buổi trưa chúng về nhà nghỉ ngơi, buổi chiều

đi học tiếp. Người mẹ thấy con trai trở về nhảy nhót tung tăng, gương mặt mỉm cười, người mẹ nghĩ nhất định là giáo viên không xử phạt con mình, nếu không thì sao trên mặt nó chẳng có một chút hổ thẹn nào cả. Nếu bạn là người mẹ thì bạn sẽ làm như thế nào? Làm như thế nào? Cho nên đối với việc giáo dục phải luôn luôn nhớ đến câu: “cẩn thận ngay từ đầu”. Nếu như sai lầm ban đầu của con cái không được sửa đổi lại, khi chúng đã dưỡng thành thói quen, tới lúc đó bạn phải kéo co với chúng thì sẽ rất mệt.

Vì vậy, người mẹ này liền chủ động gọi điện thoại cho giáo viên chủ nhiệm. Khi gọi điện thoại đến, câu đầu tiên người mẹ liền nói với giáo viên chủ nhiệm: “Thưa thầy, con tôi hôm nay đi học muộn.” Thầy giáo liền trả lời: “Tôi biết rồi, không sao, không sao!” Người mẹ nói: “Sao có thể không sao được?” Thầy giáo chủ nhiệm nói tiếp: “Tôi nói không sao mà, ý muốn nói có phải chị muốn giải thích dùm cho con là vì sao em ấy đi học muộn phải không?” Bạn xem, từ phản ứng của giáo viên thì có thể nhận ra được, hiện nay các em phạm sai lầm thì ai che giấu cho chúng? Như vậy là hại các em rồi. Vì vậy, người mẹ này tiếp tục nói với thầy giáo: “Thưa thầy, việc này rất quan trọng, chiều nay thầy nhất định phải dạy bảo, phê bình nghiêm khắc cháu nhé!” Cuối cùng thầy giáo cười lớn và nói: “Bây giờ mà vẫn còn có người mẹ đi xin giáo viên phê bình dạy dỗ con mình!” Cho nên, cung chiều con cái, ngược lại sẽ như thế nào? Sẽ làm hại chúng. Vì vậy, đưa bé đó buổi chiều đi học về, sắc mặt như thế nào? Không tốt chút nào. Vừa bước vào cửa thì em liền cầm đồng hồ báo thức mà em đã mua, chiếc đồng hồ báo thức cuối cùng cũng đã được đem ra sử dụng. Em rất căng thẳng, lập tức chỉnh báo thức lúc 6 giờ 30 phút, trong lòng tương đối yên tâm, rồi đặt đồng hồ ở đó. Người mẹ thấy vậy liền cười, bước đến nói với con mình: “Con đặt 6 giờ 30 phút thì lát nữa ăn cơm nó sẽ reo đó.” Đứa con nói: “Con muốn đặt 6 giờ 30 phút, để ngày mai có thể gọi con dậy”, không ngờ một ngày có 24 giờ, và có hai lần 6 giờ 30 phút. Người mẹ vừa nói như vậy, nên đứa con bỗng nhiên hiểu ra: “Đúng rồi! Ăn cơm xong mới đặt báo thức.” Người mẹ này hoàn toàn không hề trách mắng con, chỉ nắm bắt cơ hội để dạy bảo con. Đứa con từ đó về sau, cho dù đi đâu em đều mang theo đồng hồ báo thức bên mình. Cho nên đã dưỡng thành được thói quen tốt này thì sẽ không bị trễ, cũng không còn ngủ nướng. Cho nên dạy bảo con cái, chúng ta cũng phải luôn nắm bắt những thời cơ quan trọng.

Một người quý trọng thời gian như thế nào? Từ những câu chuyện chúng ta vừa kể, chúng ta có thể nắm bắt được, trước tiên phải lập chí, tiếp theo cũng phải có kế hoạch, có quy hoạch làm thế nào để dạy tốt con cái, sự nghiệp của

mình cũng có mục tiêu ngắn hạn, trung hạn và dài hạn, như vậy bạn mới biết phải trải qua từng bước, từng bước như thế nào, vận dụng ra sao. Tiếp theo, chúng ta cũng nên nói ít một chút những lời không cần thiết. Bạn xem, một người hay ba hoa, hễ mở miệng thì nói bao lâu? Một, hai tiếng đồng hồ, thời gian đó trôi qua rất nhanh. Vì vậy lời nói phải “Nói nhiều lời, không bằng ít”, bởi vì chúng ta có thể dùng những thời gian đó để cố gắng học tập thêm. Hơn nữa, nếu như nói quá nhiều, những lời này lại truyền ra ngoài thì sẽ có rất nhiều chuyện thị phi, bạn sẽ bị phiền não vô cùng.

Ngoài ra, chúng ta cũng nên ít khởi phiền não. Có một kết quả nghiên cứu cho thấy, 50% phiền não là phiền não về tương lai, 40% phiền não là phiền não về quá khứ, chỉ có 10% là ở hiện tại. Họ đã làm một thí nghiệm, bảo tất cả mọi người viết ra những chuyện phiền não hiện tại của họ, sau đó cất vào trong ngăn kéo. Một tuần sau, họ lại đến lớp học và bảo: “Nào, bây giờ các bạn hãy lấy những chuyện phiền não của tuần trước ra.” Sau khi xem xong thì phát hiện 90% phiền não đều là phiền não không cần thiết. Họ nói: “Được rồi! Các bạn hãy cất nó lại chỗ cũ.” Hai tuần nữa lại trôi qua (tổng cộng là ba tuần lễ), lại lấy ra xem. Sau khi xem xong thì đều cảm thấy thế nào? Phiền não không cần thiết. Cho nên Trung Quốc có câu thành ngữ, gọi là gì? “Lo những chuyện không đâu.” Sẽ hao tốn rất nhiều thời gian và tiền bạc của chúng ta. Vì vậy, chúng ta cần nỗ lực tăng trưởng trí tuệ, chọn lựa đúng đắn thì đời người mới bớt phải đi những đoạn đường oan uổng. Thời gian tập trung cho việc học tập tuyệt đối không thể giảm bớt. Trên đây là đề cập đến quan niệm của chúng ta đối với việc quý trọng thời gian.

Chúng ta xem câu kinh tiếp theo: “*Sáng rửa mặt, và súc miệng. Vệ sinh xong, liền rửa tay*”, đây là nói đến thói quen ngăn nắp, sạch sẽ của một người. Tục ngữ nói: “Ngăn nắp sạch sẽ là nguồn gốc của sự khỏe mạnh.” Bạn yêu thích sạch sẽ thì cơ thể mới không có mầm bệnh hoặc là những vi khuẩn xâm nhập, gây thương tổn cho cơ thể. Khi một người thực sự quý trọng cơ thể thì cũng là thực hành hiếu đạo, “Thân thể tóc da được nhận từ cha mẹ, không dám tổn thương, đó là khởi đầu của hiếu”, Đệ Tử Quy cũng nói: “Thân bị thương, cha mẹ lo.” Vì vậy chương Căn này, xem kinh văn dường như đều là việc của mình, nhưng thực tế thì bản thân mình và người khác đều có liên quan với nhau, quan hệ mật thiết với nhau. Cho nên khi thân thể chúng ta không khỏe mạnh thì nhất định sẽ làm cho những người thân phải lo lắng cho chúng ta.

Trong Luận Ngữ, Khổng phu tử có nhắc đến một câu giáo huấn, nói rằng “cha mẹ ưu lo nhất là bệnh của con”. Điều cha mẹ lo lắng nhất chính là bệnh tật

của con cái, chữ “bệnh” này chúng ta có thể xem như là bệnh tật, cũng có thể xem là thói quen tật xấu, khuyết điểm xấu. Vì vậy, yêu thích sự ngăn nắp sạch sẽ thì thân thể sẽ không bị tổn thương, sau đó cuộc sống có quy luật cũng là nhân tố quan trọng để thân thể được mạnh khỏe. Hơn nữa, khi bạn làm việc cẩn thận thì sẽ không phạm quá nhiều sai lầm, điều này cũng làm cho cha mẹ yên tâm mà không bận lòng. Cho nên chữ “bệnh” này chúng ta có thể giải thích theo nghĩa rộng, nghĩa là khi thân thể khỏe mạnh, trong lúc đối nhân xử thế đều không nên phạm những lỗi không hay, khiến cho cha mẹ lo lắng. Mà khi một người biết quý trọng thân thể, ưa thích sự ngăn nắp sạch sẽ, đó cũng là tôn trọng đối với người khác. Có câu là “tự tôn trọng rồi sau đó người tôn trọng”, khi bản thân bạn xem trọng sự ngăn nắp sạch sẽ, mặc quần áo rất chỉnh tề, người khác sẽ kính trọng bạn ba phần. Khi bản thân mình đầu bù tóc rối, thân thể lại dơ bẩn, người khác chưa tiếp xúc với bạn thì đã như thế nào? Thì đã xem thường, khinh mạn đối với bạn. Do đó, khi người khác xem thường chúng ta, trước tiên chúng ta không nên trách họ, mà trước tiên phải như thế nào? Phải tự xem lại bản thân mình trước, xem thử bản thân có chỗ khiếm khuyết nào trong những lễ tiết này hay không.

“Sáng rửa mặt, và súc miệng”, điều này giữ cho hơi thở của chúng ta được thơm tho sạch sẽ. Bởi vì giữa người với người mỗi ngày đều giao tiếp nói chuyện rất nhiều, cho nên nhất định phải chú ý điều này. Nếu con cái không đánh răng thì hơi thở không thơm tho, khi đến trường thì quan hệ của chúng với mọi người sẽ như thế nào? Bị ảnh hưởng rất nhiều. Khi con cái từ nhỏ có quan hệ với mọi người không tốt thì lòng tự tin của chúng cũng sẽ bị tổn thương. Bởi vì chúng tôi đã từng dẫn dắt một em học sinh, thân thể em đều rất bẩn, tất cả bạn học đều bài xích em. Vì vậy, việc dưỡng thành thói quen thực sự cũng là bị ảnh hưởng từ gia đình. Ngoài ra, nếu người lớn chúng ta bị hôi miệng thì cũng sẽ ảnh hưởng đến quan hệ của chúng ta với mọi người. Một người bị hôi miệng, nghĩa là độc tố trong cơ thể quá nhiều, cho nên bị tràn ra. Vì sao độc tố trong người lại nhiều như vậy? Có liên quan đến thức ăn mà họ ăn, gọi là “bệnh từ miệng vào”. Trong đó còn có liên quan đến một nhân tố, chính là ăn khuya. Các bạn có thường ăn khuya không? Không thường xuyên.

Tỷ lệ người ăn khuya bị hôi miệng rất cao, vì sao vậy? Bởi vì buổi tối hơn mười giờ, hơn mười một giờ, thậm chí là nửa đêm họ mới ăn những thức ăn này, có người thì ăn hải sản, có người thì ăn nhiều cá thịt, vừa ăn xong thì khoảng một, hai giờ đồng hồ sau đi ngủ. Khi nằm xuống thì tất cả chức năng của cơ thể chỉ có hai bộ phận còn hoạt động, là hai bộ phận nào? Là tim, tim mà không đập thì rất

phiền phức, còn có hệ hô hấp, các nội tạng khác sẽ nói với bạn: “Thưa chủ nhân, tôi đóng cửa đi nghỉ trước đây, ngày mai tiếp tục!” Cho nên bao tử cũng ngừng tiêu hóa, nên những thứ đồ ăn cá thịt này ở trong bao tử sẽ như thế nào? Ở đó lên men, bốc mùi. Bởi vì trong cơ thể, trong bao tử có axit nên thức ăn rất dễ bị hỏng, hơn nữa nhiệt độ cơ thể là 37°, nên những thức ăn này bị ôi thiu rất nhanh. Sau khi bị ôi thiu thì những độc tố này sẽ tuần hoàn trong cơ thể của bạn. Vì vậy, ăn khuya thật sự có hại cho cơ thể, việc này chúng ta cũng phải chú ý!

Câu tiếp theo “vệ sinh xong, liền rửa tay”. Nghĩa là đi vệ sinh xong phải rửa tay ngay, luôn chú ý giữ đôi tay sạch sẽ, bởi vì con người ăn uống đều có liên quan đến việc dùng đôi tay cầm lấy, nếu như bàn tay có vi khuẩn thì rất dễ gây tổn hại cho cơ thể. Ngoài việc đi vệ sinh xong phải rửa tay, những lúc nào cần phải chú ý rửa tay nữa? Trước khi ăn cơm nhất định phải rửa tay. Thưa các bạn, bạn nên quan sát nhiều hơn, bởi vì bạn nói càng cặn kẽ thì tính cảnh giác của con cái sẽ càng cao. Bạn không nên lơ là, mà phải nên nhắc nhở từng li từng tí như vậy, thật ra trí nhớ con trẻ vô cùng tốt, sẽ nhớ giúp cho bạn. Bởi vì tôi thường nhắc nhở các em một số việc, nhưng chính mình thì lại quên, các em nhỏ sẽ như thế nào? Sẽ nhắc nhở tôi. Tôi thường thấy rất nhiều người lớn đếm tiền giấy, vừa đếm vừa làm gì? Liếm đầu ngón tay, đây là tấm gương không tốt, phải chú ý nhiều hơn. Cho nên những thói quen sinh hoạt này, phải chú ý gọn gàng, sạch sẽ thì mới có thể làm cho cơ thể khỏe mạnh, cũng có thể làm tấm gương tốt cho con cái. Chúng ta xem đoạn kinh văn tiếp theo, chúng ta cùng nhau đọc một lần:

Mũ phải ngay, nút phải gài, vớ và giày, phải buộc chặt. Mũ quần áo, để cố định, chớ để bừa, gây dơ bẩn.

“*Mũ phải ngay, nút phải gài, vớ và giày, phải buộc chặt*”, câu này là nói đến dung mạo của một người cần phải đoan trang. Nếu hôm nay tôi đứng giảng ở đây, phía trước có hai nút không gài, bạn nhìn thấy sẽ như thế nào? Có thể một nửa người ở đây sẽ bỏ đi, ngay cả quần áo mặc cũng mặc lơi thôi thì giảng cái gì chứ! Vì vậy, người xưa rất chú trọng dung mạo, họ luôn nhắc nhở bản thân mình phải “tam chánh”: Thứ nhất, đội mũ phải ngay ngắn; thứ hai, thắt lưng phải ngay ngắn; thứ ba, giày dầy phải ngay ngắn. Cho nên luôn phải kiểm tra một chút xem, mũ đội có bị lệch không; quần đã thắt cẩn thận chưa, nếu không bị tuột xuống thì rất phiền phức; sau đó giày cũng phải buộc chặt, không được lỏng lẻo, vì khi đi sẽ phát ra âm thanh, người khác nhìn thấy sẽ xem thường bạn.

Có một lần tôi đi dạy, nhưng thời gian tương đối gấp. Ở Hải Khẩu có một phương tiện giao thông gọi là xe ôm, mọi người có nghe qua chưa? Xe ôm có

nghĩa là motorcycle, giống như xe taxi vậy, cho nên rất nhiều người chạy xe máy chở khách. Tôi lập tức gọi một chiếc xe ôm đi nhanh đến hội trường để diễn giảng. Sau khi đến nơi, tôi liền vào dạy, không bị trễ giờ. Dạy xong, tôi bước xuống thì đi vào nhà vệ sinh. Kết quả vừa nhìn vào gương thì thấy tóc của tôi đều dựng đứng cả lên, bởi vì lúc ngồi xe gió thổi liên tục. Tôi ở đó giảng bài hai tiếng đồng hồ mà không có ai nói với tôi. Sau đó tôi đi ra liền nói với các giáo viên ở trung tâm đó: “Sao mọi người không nhắc tôi vậy? Hại tôi bị thất lễ suốt hai giờ đồng hồ.” Cho nên, chúng ta phải luôn cẩn thận dung mạo thì mới không xảy ra chuyện thất lễ như vậy.

Vào thời Xuân Thu, có một vị đại thần tên là Triệu Tuyên Tử, ông ấy là đại thần nước Tấn. Lúc đó Tấn Linh Công tại vị, Tấn Linh Công tuổi không lớn, còn nhỏ, không chịu nghe lời, không biết thương yêu nhân dân. Triệu Tuyên Tử rất trung thành, thường khuyên nhủ quân chủ thẳng thắn không kiêng kỵ. Cuối cùng, không ngờ Tấn Linh Công nảy ra ý niệm xấu, phái sát thủ Sừ Nghê (là một người rất khỏe mạnh) đi ám sát Triệu Tuyên Tử. Thời gian vào triều thường rất sớm, cho nên trước thời gian vào triều buổi sáng, Sừ Nghê liền đến nhà của Triệu Tuyên Tử, bởi vì Triệu Tuyên Tử dậy từ rất sớm, ông đã mặc triều phục rất chỉnh tề, ngồi nghiêm chỉnh và đang nhắm mắt dưỡng thần. Dung mạo, oai nghi của ông làm cho Sừ Nghê vừa nhìn thấy đã vô cùng cảm động, Sừ Nghê nghĩ: “Triệu Tuyên Tử này ở nơi không ai thấy mà đã cung kính như vậy thì chắc chắn khi có người nhất định vô cùng nghiêm túc giải quyết chuyện quốc gia, đối với người khác sẽ vô cùng khiêm tốn, cung kính. Người như vậy chắc chắn là trụ cột của quốc gia, là chủ nhân của nhân dân, ta không thể giết ông ấy. Nếu giết ông ấy, ta là người bất trung.” Nhưng vì việc giết Triệu Tuyên Tử là nhiệm vụ do quốc quân giao cho, nếu như ông không làm thì ông sẽ bất tín (không giữ chữ tín), vì vậy Sừ Nghê đập đầu vào gốc cây hòe tự sát ngay tại chỗ. Từ câu chuyện này chúng ta có thể thể hội được, khi dáng vẻ của một người đoan chánh thì có thể có được sự tôn kính của người khác dành cho họ. Cũng nhờ thái độ cung kính như vậy mà đã cứu mạng của chính mình. Bởi vậy, chúng ta cũng không thể không cẩn thận đối với những chi tiết nhỏ trong cuộc sống này. Tiết học này của chúng ta tới đây thôi, cảm ơn mọi người!